M168

1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

„The Thought" Lithuanian Newspaper / Licensed by ICD, Office of Military Government for Bavaria / Editor and publisher: J. Vasaitis / Printed by Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen, Schrannenplatz 6. — 2.000 Postscheckkonto München Nr. 14 210.

MINTIS

Kovo valdžios leista / Redaktorius leidėjas J. Vasaitis / Laikraštis išeina pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais. / Prenum mėn 10.— RM atskiras Nr. 80 pfn. / Einz. sąskaita: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Nr. 9149. / Adresas: „Mintis", 13b Memmingen, Postfach 980, Postscheckkonto München Nr. 14 210.

Nr. 8 (245). II metai — LAIKRASTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI — Memmingen, 1947. I. 22.

Per Lenkijos rinkimus užmušti tik 23 . . .

Londonas. Rinkimai Lenkijoje provizorinės vyriausybės pranešimu praėjo ramiai ir tvarkingai. Rinkimų kampanijos metu tebuvo užmušta tik 23 žmonės, iš jų 7 kareiviai. Daugiausia neramumų buvo pietų rytų Lenkijoje. Okininkų partija tepravedė tik 24 atstovus iš 444. Išrinktųjų tarpe yra ir pats Mikolaičikas. Tuo tarpu vyriausybės blokas ir vyriausybės blokui artimos partijos gavo visus likusius balsus. Užsienio žurnalistų stebėjimo duomenimis negali būti nei kalbos apie laisvus ir demokratinius rinkimus. Mikolaičikas jau skundėsi britų, amerikiečių ir sovietų atstovams. Paskelbus oficialius rinkimų rezultatus (tai atsitiks šio mėnesio gale), Mikolaičikas dar bandys iškelti skundą dėl rinkimų neteisėtumo Lenkijos aukščiausiame teisme. JAV ir D. Britanijos pasiuntiniai Varšuvoje tarėsi dėl rinkimų.

Salygos, kuriomis sovietų atstovai galės lankyti DP stovyklas

Ryšium su pagyvinimu akcijos dėl repatriacijos į namus, Unrros vyr. būstinės 1946.XII. 5 d. Nr. 199 įsakyme skyrių direktoriams apie tai kas ir kaip gali lankyti stovyklas, sakoma:

a) Kiekvienas paskirtas sovietų ryšio karininkas gali lankyti Unrra tvarkomas stovyklas, repatriacijos tikslu sueiti į kontaktą su bet kuria jam pavesta tautybe.

b) US armijos atstovai: Sovietų ryšio karininkai gali lankyti Unrra tvarkomas stovyklas tik US armijos atstovų lydimi.

c) Pasikalbėjimas su DP. Pasikalbėjimas su DP pavieniui ar jų grupėmis gali įvykti dalyvaujant US armijos atstovui, o Unrra pareigūnas padės sudaryti kontaktą. Dalyvavimas tokiuose susirinkimuose turi vykti savanorišku pagrindu, bet DP turėtų būti paskatinti dalyvauti ir pasiklausyti, ką ryšio karininkas turi pasakyti.

d) Sovietų piliečių sąrašai: Sovietų ryšio karininkui gali būti pateikti tik tie sąrašai, kuriuos US karinės įstaigos pripažino sovietų piliečiais. (Pagal Jaltos nutarimą, Sovietų piliečiais laikomi visi tie, kurie SSSR gyveno prieš 1939.IX.1 d.). Unrra pareigūnai turi bendradarbiauti su karinėmis įstaigomis tokių sąrašų paruošime ir įteikime.

e) Namų lankymai. Ryšio karininkas turi privilegiją lankyti namus tikslu pasiteirauti apie gyventojus kiekviename name, bet jiems neleidžiama reikalauti įėjimo, pasikalbėjimo ar suėmimo.

f) Panaudojimas jėgos ar prievartos. Jokia jėga ar prievarta nebus naudojama tikslu sudaryti pasikalbėjimą, apsilankymą ar susirinkimą. Santykiai visą laiką turi būti palaikomi savanorišku pagrindu.

Kanadoje išrastos mirties dulkės

Ottawa. (UP) „Vancouver Sun" pranešimu Kanados apsaugos ministeris Brooke Claxton išsitarė, jog Kanada yra išradusi atominės mirties dulkes, kurios yra žymiai pavojingesnės žmonių gyvybėms už atominę bombą. Dulkės susidedančios iš radioaktyvių dalelių ir lėktuvo išbarstytos priešo teritorijoje užmuša visą gyvybę. Bet jų mirtį nešanti veikla tęsitęsia tik keletą valandų, kurioms praėjus puolamieji daliniai gali užvaldyti išnaikintą teritoriją be jokio pavojaus sau. Dulkės gali būti gaminamos Kanados atominės energijos dirbtuvėse Ontario srityje.

Atvyks DP verbuoti angliakasiu darbams

Londonas. Belgijos vyriausybė artimiausiu laiku rengiasi atsiųsti savo įgaliotinius į išvietintųjų stovyklas amerikiečių zonoje, kuriems būsią pavesta surinkti 20.000 darbininkų į anglies kasyklas. Darbo, atlyginimo ir aprūpinimo sąlygos tos pačios kaip ir belgų angliakasiams. Po trijų mėnesių galima bus pasiimti savo šeimas, o dar po kurio laiko bus suteikiama ir Belgijos pilietybė.

Susitarta dėl vokiškos markės

Londonas. Gen. Mc Narney pranešimu susitarta tarp britų, amerikiečių ir prancūzų dėl piniginės reformos Vokietijoje. Su sovietais kol kas neprieita susitarimo ir tik dėl numatomo pinigų kiekio apyvartoje.

Naujasis JAV biudžeto projektas

Valstybėse, kurios tvarkosi demokratiniais pagrindais, biudžetai yra vykdomosios valdžios sudaromi ir vėliau viešai parlamentuose svarstomi. Todėl tokiais atvejais biudžetas visuomet atvaizduoja valstybės užsimojimus ir planus, nes be pinigų nieko įvykdyti negalima.

Sausio pradžioje prezidentas Trumanas patiekė kongresui ateinančiųjų metų biudžetą. Biudžetiniai metai Jungtinėse Amerikos Valstybėse prasideda liepos 1 d. Todėl, nors dar iki naujų biudžetinių metų yra visas pusmetis laiko, jau dabar kongresas galės pradėti ruošti kraštui taip svarbų metinį pajamų ir išlaidų planą.

Patiektame biudžeto projekte 1947—48 m. yra numatyta 37,7 milijardai dolerių pajamų ir 37,5 mlrd. dol. išlaidų. Pajamų perteklius 200 milijonų dolerių. Tai yra pirmas po karo biudžetas, kada išlaidos yra mažesnės už pajamas. Visą karo metu laiką išlaidos keleriopai viršijo pajamas, todėl per paskutiniuosius šešis metus JAV iždas gerokai įsiskolino. Šiuo metu iždo skolos siekia 258,7 milijardus dolerių.

Koks biudžetas bus galutinai kongrese priimtas, yra neaišku, bet turint galvoje tai, kad jau rinkimų metu respublikonai žadėjo rinkikams 20% sumažinti mokesčius, reikia spėti, jog biudžeto projekte bus padaryta nemažai pakeitimų.

Biudžeto projekte yra tas įdomu, kad ginklavimosi ir krašto apsaugos išlaidos sudaro vieną iš stambesnių išlaidų pozicijų, būtent, 11,3 milijardų dolerių. Tai yra suma, kokios JAV iždas taikos metais savo išlaidose niekuomet neturėjo. Palyginus su karo metais, kada pav. 1944—45 m., karo išlaidos siekė beveik 100 milijardų dol., tai yra nedaug, bet atsiminus, kad 1939 ir 1940 m. visos JAV išlaidos sukosi apie 9 milijardus dolerių, reikia pripažinti, jog ginklavimosi srityje JAV turi plačius užsimojimus. Kaip ir kokiems reikalams tie 11,3 milijard. dol. bus sunaudota, dar nėra paskelbta — tai paaiškės biudžetą svarstant.

Praėjusią savaitę vienoje New Yorke pasakytoje kalboje respublikonų lyderis, senatorius Taftas, smarkiai kritikavo patiektąjį biudžeto projektą. Jis siūlo visas iš mokesčių numatomas pajamas sumažinti 20%. Taip pat jis reikalauja apkarpyti ir išlaidas, išskyrus tuos 11,3 mlrd, dol., kurie yra numatyti ginklavimosi ir krašto apsaugos reikalams.

Pažymėtina dar tas, kad ateinančių metų biudžete labai nedaug lėšų skirta užsienio paskoloms. Čia numatyta tiktai 1,2 mlrd. dol. išmokėti Anglijai kaipo paskutinioji paskolos rata ir 750 milijonų dol. naujoms paskoloms skirti per Exporto — Importo banką. Todėl apie skyrimą paskolos Sovietų Rusijai, kuri norėjo gauti 1 milijardą dolerių, negali būti nė kalbos. Vb.

Trūksta dar 100.000 darbininku

Londonas. Britų okupaciniai organai paskelbė koncernų likvidavimo planą. Pirmoje eilėje iš jų būsią išskirtos plieno gamybos įmonės, kurios ateity turės veikti savarankiškai pavieniui ar grupėmis. Prie jų administravimo būsią prileisti (per savo atstovus) ir tarnautojai su darbininkais. Tuo reikalu abiejų zonų karinės administracijos šefai generolai Clay ir Robenson padarys bendrą pareiškimą. Numatoma žūt būt pakelti anglies gamyba. Nuolat didėjantieji gamybos rezultatai teikia daug vilčių: sausio 15 d. iškasta jau 212.000 to. Tačiau pilnam gamybos išsivystymui trūksta apie 100.000 darbininkų. Jie turi būti surasti jei norima (o tai atstatymui būtina) plieno ir geležies gamybą, priklausančią nuo anglies gamybos, irgi pakelti. Nuo įpareigojamo darbo, atrodo, būsią galutinai atsisakyta ir imtasi darbininkus verbuoti nuolat gerinamomis atlyginimo, aprūpinimo, darbo ir maitinimo sąlygomis. Jau ir dabar įvestas žymus maisto priedas kasyklų darbininkams. Jis susideda is 750 gr. lašinių, dviejų bonkų degtinės, 100 cigarečių ir mažesnių kiekių kitų produktų mėnesiui.

Komitetas „Jungtinės Europos tautos"

Londonas. Buvęs britų karo meto premjeras Churchill įkūrė komitetą Europos Jungtinių Tautų idėjai remti. Komitetui šiuo tarpu priklauso 22 žymūs asmenys. Tai privatinė organizacija. Jos įkūrimo proga pasakytoje kalboje Churchill pareiškė jog Europos tautos atliktų tilto vaidmenį tarp JAV ir TSRS.

*

Londonas. Britų sostinės sunkvežimių šoferių streikas po 11 d. pasibaigė susitarimu. Streike į galą dalyvavo 50.000 darbininkų.

GINKLŲ PALIAUBOS PALESTINOJE?

Jeruzalė. (The New York Times overseas weekly 1.12.1946). Britų Palestinos valdžios tarnautojas, peržiūrėdamas gautą korespondenciją, vieną dieną po Trijų Karalių rado laišką, antspauduotą „OHMS" — On His Majesty's Service — kas turėjo reikšti, jog jis yra siųstas britų centrinės valdžios įstaigų. Tačiau atidarius voką buvo rastas slaptos žydų ekstremistų organizacijos „Irgun Zvei Leumi" pranešimas britams apie savo nutarimą sustabdyti trims savaitėms terorinius veiksmus prieš britų karines pajėgas.

Sitoks „Irgunistų" pasielgimas greičiausiai yra padarytas žydų slapto moderniško apsaugos judėjimo „Hagana" nusistatymo prieš prievartos veiksmus. Nors kita, taip pat pagrindinė žydų ekstremistų organizacija „Stern" pasisakė tęsianti terorinius veiksmus, nežiūrint kitų slaptųjų grupių priešingo nusistatymo, vis dėlto Palestinoje šiomis dienomis yra žymiai ramiau.

Yra laukiama, kad teroro veiksmų nutraukimas pagerins pasitarimų atmosferą vėl prasidedančioj š. mėn. 20 d. Palestinos konferencijoje Londone. Pasitarimais suinteresuotų šalių nuomone, atrodo, eis šia linkme:

Britų vyriausybė greičiausia siūlys Palestiną padalyti į dvi nepriklausomos arabų ir žydų valstybės atskiras neutralias zonas britų globoje.

Žydų visuomenei Palestinoje vadovaujanti oficiali žydų organizacija „Jewish Agency" pasisakė tik tuo atveju dalyvausianti Londono konferencijoje, jei paaiškėsią, kad britai yra rimtai nusistatę greitu laiku įkurti nepriklausomą žydų valstybę Palestinoje.

Septynios Arabų Lygos valstybės pareiškė dalyvausiančios konferencijoje, nors Palestinos arabų vadai ir atsisakė dalyvauti. Lyga reikalausianti įkūrimo nepriklausomos Palestinos valstybės su arabų valdžia. Ci Palestinos arabų vadas Jamal el Husseini tiesiog pasakė, jog žydų valstybės įkūrimo atveju arabai jai paskelbtų karą.

Naujienos iš visu kontinentu

Maskva. Sovietų ministerių taryba nutarė leisti kolchozų ūkininkams laisvai pardavinėti javus, liekančius po atidavimo prievolės ir patenkinus savo reikalus. Šis platoniškas nutarimas, beabejo, teturi tik propagandinės reikšmės, nes kas gi gali kolchozo ūkininkui atlikti, ypač jei jis norėtų padoriau maitintis.

Londonas. Britų pasiuntinys Maskvoje įteikė Stalinui protesto raštą prieš „Pravdos" straipsnį, kuriame D. Britanija, paėmus atskirą citatą iš Bevino prieškalėdinės kalbos, puolama, kaip nenorinti laikytis pasirašytos su sovietais sutarties.

Londonas. Italijos ministeris pirmininkas de Gasperi įteikė atsistatydinimo raštą prezidentui Necila. Prezidentas jo atsistatydinimą priėmė. Atsistatydinimas įvyko ryšium su skilimu socialdemokratų partijoje.

Londonas. (AP) Maskvos radio pranešimu prekybinio laivyno ministeris kreipėsi į žymiausius sovietų laivų statytojus prašydamas sukonstruoti keleivinius laivus 35.000 to ir 50.000 to talpos, kurie galėtų paimti 4.500 keleivių ir plaukti po 27 mazgus į valandą. Laivai būtų statomi dviejose didelėse naujai statomose laivų dirbtuvėse.

Londonas. Didžiausias pasaulyje medvilnės koncernas Loncashire Cotton Corporation su 5.000.000 svarų sterlingų kapitalu nutarė pasistatyti Pietų Afrikoje verpyklas.

Londonas. Suomijoj įvestas duonos normavimas. Į savaitę numatyta 2,9 kg duonos. Tai nėra maža norma, atsimenant, jog D. Britanijoj tegaunama 1,7 kg duonos į savaitę.

Londonas. Vašingtone paskelbta, kad vasario 10 dieną Paryžiuje bus iškilmingai pasirašomos taikos sutartys su Vokietijos vasalinėmis valstybėmis. Italijai leista pasilikti 45 karo laivai, gi 30 Italijos karo laivų padalyta tarp sąjungininkų.

Londonas. „Economist", rašydamas apie įgaliotinių pasitarimus Vokietijos reikalu, priėina išvados, jog sąjungininkai jokiu atveju negalėsią sovietams pripažinti ne tik 10 milijardų dolerių reparacijų sumą, bet ir žymiai mažesnę. Galimas dalykas, jog sovietai

Londonas. Sovietai pasižadėjo necenzūruoti Maskvos konferencijoje dalyvaujančių žurnalistų pranešimų. Skaičius įsileidžiamų žurnalistų priklausysiąs nuo apsistojimo galimybės.

Londonas. Prancūzijos vyriausybė įteikė memorandumą Vokietijos reikalu D. Britanijai, JAV ir Sovietų s-gai. Memorandumo turinys prieš Maskvos konferenciją nebus paskelbtas.

nuo jų ir atsisakytų, jeigu gautų iš JAV 5 miliardų dolerių paskolą. Tačiau kol ši galimybė taip pat labai problematiška, negalima turėti per didelio optimizmo dabar vykstančiais pasitarimais.

Komisija Graikijos įvykiams tirti

Londonas. Iš Atėnų pranešama, kad į Graikiją atvyko JT komisijos narių, kurie turės vietoje ištirti incidentus Graikijos šaurės pasienyje.

Albanų spauda pranešė, kad keletas Graikijos piemenų ganę bandas pasienyje, pažeidę Albanijos integralumą, perėję per sieną ir apšaudę albanų sargybas.

Graikų keleivinis laivas „Chimare" plaukęs su 600 keleivių į Kretą, užplaukė ant minos ir paskendo. Daugelio keleivių pasigendama.

Londonas. Graikijos min. pirmininkas Tsaldaris atmetė EAM pasiūlymą paliauboms sudaryti motyvuodamas, kad vyriausybė paskelbė sąlyginę amnestiją visiems sukilėliams ir kad jokia suvereninė valstybė negali daryti daugiau nuolaidų tautinei grupei, kuri tautos gyvenime naudoja jėgą ir prievartą.

Sovietai apie Prancuzijos-Anglijos susitarima

Londonas. Prancūzijos premjero L. Blumo vizito rezultate D. Britanija ir Prancūzija artimiausiu laiku sudarys tarpusavės pagalbos sutartį. Sutarties tikslas apsidrausti nuo galimo Vokietijos puolimo ir sudaryti sąlygas taikos išlaikymui pasaulyje. Sutartis nustatys gaires anglų — prancūzų santykiams ir kituose atvejuose. Ji neišeis iš JT statuto ribų. Prancūzija ir D. Britanija įsipareigos žiūrėti, kad Vokietijos ūkiškas atsistatymas vėl nesudarytų pavojaus taikai. D. Britanija pripažino, jog Prancūzijos ūkio atstatymui reikalingi didesni Ruhro anglies kiekiai negu iki šiol buvo sunčiami. Tačiau Prancūzija turėjo sutikti, kad tų siuntų padidinimas šiuo tarpu yra neįmanomas. Teks laukti mažiausia balandžio mėnesio, kada tikimasi jog iškasimas vėl padidėsiąs. Be to komunikate sakoma, kad anglų — prancūzų ūkis komitetui būsią pavesta peržiūrėti abiejų kraštų ūkinių santykių vystimosi perspektyvoje.

Londonas. Dėl Blumo pasitarimų sudaryti anglų — prancūzų sutartį „Pravda" rašo, kad ją sudaryti prancūzus skatina pamatuota baimė, jog Didžioji Britanija gali vesti per daug nuolaidžią politiką Vokietijos atžvilgiu, kuri laikui bėgant galėtų tapti vėl pavojinga Prancūzijos saugumui. Kita priežastis, kuri skatina šią sutartį pasirašyti, buvo reikalingumas gauti daugiau anglies iš Ruhro srities. „Pravda" mano, kad D. Britanija, disponuodama Ruhro anglim, gali spausti Prancūziją daryti nuolaidas savo laiku senoje Vokietijos ateities atžvilgiu. Prancūzų komunistų vadas Thorezas sveikina šios sutarties sudarymą, tačiau reiškia nepasitenkinimą, kad dėl Ruhro anglies nebuvo iš karto susitarta.

Anglų spauda nurodo, kad sutartį pasirašė Blumas, kuris jau nebėra Prancūzijos ministeris pirmininkas, bet tik nežymios partijos lyderis. Kaip į šios sutarties vykdymą pažiūrės naujoji vyriausybė, šiandien yra dar sunku pasakyti.

PASAULIO UŽVALDYMAS LENINO IR STALINO ŽODŽIAIS

Naujoji valstybė ir partija

SSRS istorija labai trumpa, bet jos vaigmuo pasaulio politikoje labai didelis. SSRS — Sovietinių Socialistinių Respublikų Sąjunga — valstybė visiškai naujoviškos bendruomenės formacijos ir visiškai naujo tipo. SSRS valstybinius pagrindus sudaro trys pagrindai: 1) Ekonomikoje — principas bendruomeniškos nuosavybės, 2) politikoje — principas vienos monolitinės bolševizmo partijos ir 3) ideologijoje — principas istorinio marksizmo. Čia mes tik suglaustai pabandysime pagvildenti SSRS politinius pagrindus kaip valstybės ir tik tiek stabtelėsime šioje vietoje, kiek reikalinga bus išaiškinti tai, kas būtinai žinotina, kad tiksliai ir teisingai suprasti SSRS tarptautinės politikos dėsnius ir siekius. SSRS yra griežtai partinė bolševizmo valstybė. Bolševizmas tvirtina, kad istorinio proceso esmė glūdi klasių kovoje ir kad pagrindinis pasaulio suskirstymas yra ne valstybė, o klasė. Bolševizmas veda klasių kovą. Viso pasaulio proletariato prieš viso pasaulio buržuaziją. Atseit kova prieš pasaulinį kapitalą ir kapitalistinę santvarką. Bolševizmas tvirtina, kad kapitalistinė santvarka, kuri valdė pasaulį iki 1917 m., išseko ir atsidūrė krizės išvakarėse ir greitu laiku turi į tą bedugnę nudardėti. Kapitalistinę santvarką pakeisianti socialistinė. Bet tarp tų dviejų šantvarkų yra pereinamas tarpas, kurio metu valdžią paims proletariato diktatūra. Proletariato diktatūra savo esmėje yra bolševizmo valdzios forma pereinamuoju laikotarpiu. Kadangi bolševikų — komunistų partija yra proletariato avangardas, tai, kaip parodė Rusijos praktika, proletariato diktatūra esmėje yra partijos diktatūra. Pagal SSRS konstituciją „sąmoningiausi ir aktyviausi darbininkų klasės piliečiai ir kitų sluoksnių dirbantieji įsijungia į komunistų partiją, kuri yra dirbančiųjų organizacijų, kaip visuomeninio taip ir valstybinio pobūdžio". (Žiūr. SSRS konstituciją, priimta VIII Taryb. suvaž. 1935 m.). Kaip vadovaujantis branduolys visų visuomeninių ir valstybinių organizacijų, partija iš esmės turi vykdomąją valdžią visose SSRS. Tarybos SSRS-e turi vien formalią reikšmę. Tarybas sudaro partijos paskirti asmens. Štai kodėl Tarybos jokios realios politinės valdžios neturi ir todėl jokios Tarybų valdžios SSRS-e nėra. Šio klausimo smulkiau neliečiam, nes kiekvienam vaikui SSRS-e aišku yra, kad pav. priešakyje Rajono stovi ne Raitaryba, bet Raikom'as, t. y. partijos rajoninis komitetas, o priešakyje valstybės stovi ne Aukšč. Taryba, bet partijos politbiuras. Bolševikų partija yra valdžios partija visame SSRS. Bolševikų partija ir jos aparatas tiesioginiai sudaro valdžią, o bolševikų „parlamentas" neturi absoliučiai jokios politinės valdžios. Tai yra tik partijos instrumentas, viena iš bolševikų politinio gyvenimo formų. „Proletariato vienybė revoliucinės partijos, tik besąlyginė kova su visom kitom partijom (Lenino raštai XXVI T. pusl. 50) ir tikrai šitas nusistatymas išlaikytas iki galo. Visos partijos likviduotos, o nariai su nežymia išimtimi sunaikinti. SSRS tai šalis, kurioje praktikuojamas balsavimas, bet nėra rinkimų. Galima balsuoti tik už vieną, partijos rekomenduotą kandidatą, atseit „rinkti" galima tik vieną kandidatą. SSRS-e likviduotos visos ne darbininkų klasės, fiziniai sunaikinti visi (išskyrus unikumus) dvarininkai, fabrikantai, pirkliai, finansininkai, visų rūšių verslininkai, dvasininkai, pasiturintieji valstiečiai (buožės ir pusbuožės), buv. karininkai, valdininkai, policininkai, visuomeniniai darbuotojai, politiniai veikėjai ir t. p. SSRS-e likviduota pagrindinė dalis senos inteligentijos, interpretuojamų kaip kapitalistinės dvasios ir buržuazinių prietarų palikuonys. (Apie senos inteligentijos likvidacijos būtinumą Stalinas smulkiai kalbėjo XVIII VKP(B) suvažiavime. Žiūr. kalba, atspausta atsk. brošiūra). Jei jau taip, tai Stalino socializmas nereikalingas socialistų. Socialistai galėjo gyventi, kol nebuvo „socializmo". Socializmui atėjus, jie buvo likviduoti. Čia, kaip ir visur, mes anaiptol nekaltinam ir neteisinam SSRS. Mes tik konstatuojame tikruosius faktus.

Generalinė partijos linija. Jau buvo kalbėta, kad bolševizmas veda klasių kovą viso pasaulio proletariato, prieš viso pasaulio buržuaziją, kovoja už pasaulinę revoliuciją. XIX a. viduryje Marksas ir Engelsas galvojo, kad pasaulinė revoliucija gali pasisekti sukeliant ją vienu metu visose ar bent daugumoje valstybių. Tačiau Leninas, bestudijuodamas kapitalizmo vystymosi evoliuciją, padarė išvadą, kad kapitalizmas nevienodai vystėsi (yra pažangių ir atsilikusių šalių) ir todėl sukelti revoliuciją visose šalyse vienu metu negalima. Todėl pirmas smūgis turi būti kirstas vienoje kurioje šalyje, o vėliau iš čia išplėstas į kitas šalis. Proletariatas, laimėjęs vieną šalį, joje pasigamins ginklų — karo pramonę, ideologiniai ir kariniai paruoš tautą šios šalies, o vėliau, sąjungoje su proletariatu kitų šalių, pradės „pasaulinės buržuazijos" puolimą. 1917 m. buvo įvykdytas perversmas Rusijoje ir tuo būdu pirmas etapas pasaulinės revoliucijos tapo pasiektas. Paėmę valdžią Rusijoje, bolševikai tuč tuojau pradėjo antrąjį kovos etapą su pasauline buržuazija — kurti karo pramonę ir pritaikymą kapitalistinio pasaulio puolimui iš Rusijos. Kitų šalių buržuazija, galvodama, kad spalių revoliucija yra grynai rusų vidaus reikalas, suteikė bolševikams reikalingo laiko planų įvykdymui. Iki 1939 m. jų planas pagrinde buvo įvykdytas ir bolševikai pradėjo aktyvinti savo užsienio politiką, t. y. perėjo į trečią etapą siekiat pasaulio revoliucijos.

Kovos už pasaulinę revoliuciją reikalingumas. Bolševizmo teorija, kuria seka bolševikinė praktika, sako, kad socializmas (sovietiškas) gali būti sukurtas ir vienoje šalyje, bet palikti egzistuoti greta buržuazinių šalių ilgai negali. Tarp jų neišvengiama mirtina kova. Dar 1915 m. dėl JAV obalsio Jungtinių Europos Valstybių Leninas rašė: „Nelygus ekonominis ir politinis kapitalizmo išsivystymas yra jo prigimtas įstatymas. Iš to seka, kad pradinis socializmo laimėjimas vienoje ar keliose šalyse yra įmanomas. Proletariatas, laimėjęs šalyje, tuojau expropriavęs kapitalistus ir suorganizavęs pas save socialistinę gamybą, atsistotų priešais likusį kapitalistinį pasaulį (Leninas, XVIII tomas, 232—233 pusl.). Apie tą patį, bet kur kas konkrečiau, Leninas rašė 1916 m. straipsnyje „Karinė proletariato revoliucijos programa": „Šitame atsitikime karas iš mūsų pusės būtų natūralus ir teisingas. Tai būtų karas už socializmą, už kitų tautų išlaisvinimą iš buržuazijos jungo" (Leninas, XIX, 325 pusl.). Sovietinės respublikos buvimas greta imperialistinių kraštų ilgesnį laiką neįmanomas. Galų gale vienas turi laimėti. (Leninas XXIV T 122 pusl). Taip kalbėjo bolševizmo apaštalas, organizatorius ir pirmasis bolševikų partijos vadas Leninas. Lygiai tą patį kartojo ir Stalinas: „argi galima socializmo laimėjimą vienoje šalyje skaityti galutiniu laimėjimu, kai ši šalis yra apsupta kapitalistinių valstybių. Aišku, kad ne" (Stalino laiškas komsomolcui Ivanovui, 1938.II.12). Vadinas, kol nebus įvykdyta revoliucija ir kitose šalyse ir neįvyks pasaulinė revoliucija, tol sovietiško socializmo egzistavimas bus netikras. „Socializmo egzistavimas SSRS bus tik tada tikras, kai, panaikinus kapitalistines sąnt varkas, įvyks pasaulinė revoliucija" (Stalino laiškas komsomolcui Ivanovui 1938.II.12). Todėl aišku, kad pasaulinė revoliucija nėra tuščias obalsis, o gyvybinis bolševizmo klausimas. Giliausiu bolševikų įsitikinimu bolševizmas ir kapitalizmas ne tik diametraliai, bet ir organiškai priešingos sistemos, kad mirtina kova tarp jų neišvengiama, kad taikingas šių dviejų sistemų egzistavimas visai neįmanomas ir todėl pasaulinė revoliucija yra ne vien tikslas, bet ir vienintelis bolševizmo įgelbėjimas.

Dr. A. Paulinius

Reikšmingas anglų — prancūzų susitarimas

Demokratinėje santvarkoje, kuri remiasi daugumos principu, valdymo pasisekimas žymiai priklauso nuo politinių partijų konsteliacijos. Jei tiktai partijos, kurių siekimai ir programos yra nuosaikios, negali sudaryti reikiamos daugumos, tai tuojau krašte įsivyrauja partinės rietenos ir valstybės reikalų tvarkymas nukrypsta į kraštutinumus.

Šitokį nedarnų partinių jėgų susigrupavimo pavyzdį galima rasti Prancūzijoje. Dvi stipriausios partijos — komunistai ir katalikiškasis susivienijimas — neįstengė nei sudaryti vyriausybės, nei paimti valdžią į savo rankas. Padėtį šgelbėjo tvirta ir populiari asmenybė: Leonas Bliumas. Tai nedidelės socialistų partijos vadas, jau du kartus seniau buvęs ministeriu pirmininku ir daug nusipelnęs savo kraštui. Nežiūrint savo senyvo amžiaus, eidamas 75-tuosius metus, jau po šio karo jis keletą kartų nusipelnė Prancūzijai. Pirmas jo nuopelnas buvo tas, kad jis praėjusių metų pavasarį, nuvykęs į Ameriką, išgavo Prancūzijai 750 mil. dolerių paskolos. Dabar vėl, ką tik perėmęs ministerio pirmininko pareigas, paruošė Prancūzijai kelią į politinę, ūkinę ir karinę sąjungą su Anglija.

Nors dar ta sąjunga formaliai nesudaryta ir nepasirašyta, bet jau tie susitarimai, kurie praėjusią savaitę buvo sudaryti tarp L. Blumo ir anglų ministerio pirmininko Attlee, kreipia į save viso pasaulio dėmesį. Ne tas yra svarbu. kad oficialus komunikatas skelbia, jog sąjungos tikslas būsiąs „apsisaugoti nuo naujo vokiečių pavojaus", bet tas, kad šių dienų Prancūzija, kur komunistų partija yra pati stipriausia iš visų partijų, sąjungininkų ieško ne rytuose, bet vakaruose. Sudarytoji sąjunga veiks ne tik puolant Vokietijai, bet taip pat ir tuo atveju, jei kas pultų šias valstybes per Vokietiją. Todėl jau dabar galima spėti, jog šis įvykis bus labai nepalankiai sutiktas rytuose. Staigus sovietų pasiuntinio išvykimas iš Paryžiaus į Maskvą, tuoja po komunikato paskelbimo, rodo, jog Maskva šiam įvykiui skiria daug reikšmės.

Jau seniai šitoje Europos dalyje buvo jaučiama tam tikra tuštuma. Dėl to yra daug sielojęsis W. Churchillis. Praėjusiais metais rugsėjo mėn., kalbėdamas Ciuricho universitete apie reikalingumą sudaryti „Jungtines Europos Valstybes", jis pabrėžė ypatingą Prancūzijos reikšmę Europos valstybių šeimoje. Jis tada pasakė: „Europa negali naujam gyvenimui pabusti be dvasiniai galingos Prancūzijos..." Šitokie jo raginimai pabusti tuomet iššaukė Maskvos labai nepalankius atsiliepimus apie jį. Jis buvo apšauktas blokų sudarinėtoju. Todėl yra labai įdomu, kaip dabar reaguos Maskva, kada toks svarbus vakarų demokratinių valstybių susitarimas yra padarytas be jos „patepimo" ir dar tuo metu, kada Britų Imperijos štabo viršininkas, lordas, feldmaršalas Montgomery, Maskvoje aukštai kėlė taurę Kremliaus ponų garbei.

Nors dabar, išrinkus Prancūzijos prezidentą, L. Blumas iš ministerio pirmininko pareigų dėl senatvės pasitraukė, bet vistiek jo atliktas darbas bus vertinamas kaip paskutiniame šimtmetyje vienas iš žymiausių veiksnių pasaulio taikos struktūroje. Jei anglų — prancūzų sąjunga būtų buvus sudaryta dešimtį metų anksčiau, galimas daiktas, Europa šiandien nebūtų atsidūrus tokioje beviltiškoje būklėje. Nėra abejonės, kad šis susitarimas paveiks dabar egzistuojančią didžiųjų valstybių nesantarvę ir prisidės prie pastovios taikos įgyvendinimo.

Vl. Ba.

Tikras Taikos noras?

Ar sąjungininkai tikrai nori taikos? — klausia šveicarų laikraštis „Basler Nachrichten". Tiesa, rašo „B. N.", anglosaksų — sovietų konfliktas, atrodo, buvo išspręstas New Yorke; sovietai atsisakė daugelio reikalavimų. „Tačiau netyrinėdami to posūkio priežasčių turim konstatuoti, kad tai tėra vien taktinis jų pasitraukimas; sovietai savo „strateginių" siekimų ir tikslų nėra atsisakę." — Kitas šveicarų laikraštis, „Die Tat", paste bi, jog „JAV ir SSSR interesai susikerta Europoje ir Kinijoje. Čia bręsta pasaulio likimas."

Albanijos skundas bus svarstomas

Londonas. Saugumo taryba dešimtimi balsų prieš 1 nutarė D. Britanijos skundą prieš Albaniją įrašyti į tarybos dienotvarkę. Prieš balsavęs sovietų atstovas Gromyko motyvavo tarpusavio susitarimo galimybę. JAV atstovui pasiūlius atidėti nusiginklavimo svarstymą iki vasario 4 d., kad būtų galima patirti naujojo JAV užs. reikalų ministerio Marshallio nuomonę, taryba nutarė 9 prieš 2 (Lenkija, TSRS) šį pasiūlymą priimti.

Robert Payne

Kinų Aukštosios Mokyklos

(Iš „Chungking Diary" — „Auslese")

2.

Universiteto rajone aš užkalbinau vieną studentę. Ji buvo liesa, jos veido spalva buvo pilka, gal but, ji taip pat sirgo džiova. Jos juodos akys atrodė gilios ir senos, bet išvaizda rodė ją esant jauną. Ji kalbėjo ot priekaišto angliškai.

Jos pasakojimu, ji yra kovojusi Mandžiurijoje kareivių eilėse, buvo sužeista, pasitraukė į Čungkingą, bet po kiek laiko vėl grįžo į šiaurės frontą ir tik antrą kartą sužeista, visai pasitraukė. Ji studijavo organinę chemiją ir tikėjosi vieną dieną vadovauti kokiam nors fabrikui. Kokiam? Jai vistiek, kad tik produkuotų ką nors naudingą kraštui.

— Aš buvau liūdna, kada aš čia atvykau, — pasakojosi ji, — skaitlingieji — turtingieji žmonės yra man svetimi, aš čia neturiu jokių draugų. Kariuomenėje mes pažinome kits kitą. Jei buvome reikalingi pinigų, ginklų, arba perrišamosios medžiagos, mes žinojome, kur kreiptis; sostinėje yra su tuo sunkiau... Šiaurėje mes neturėjome ligoninių, bet ligoninės ne visada reikalingos. Sužeista, aš tris mėnesius slapsčiausi okupuotoje dalyje, ir nors japonai kasdieną ėjo pro šalį, jie manęs nesurado.

— Ką jūs veiksite po karo?

— Grįšiu į šiaurę ir Mandžiurijoj įruošiu fabriką. Čia žemė yra turtinga. Tada aš ištekėsiu ir turėsiu vaikų.

Aš praleidau dar kiek laiko hydrologiniame skyriuje. Sienos buvo nukabinėtos Geltonosios upės — Kinijos rykštės žemėlapiais.

Hydraulikos profesorius, jaunas olandas, apie studentus kalbėjo su didele simpatija ir pritarimu.

— Jie gyvena iš nieko ir dirba kaip pasiutę — pasakojo jis. — Neseniai vienas mano veriausias klausytojas, laikydamas egzaminus, apalpo. Pasirodė, jis dirbo be pertraukos ir nevalgęs 64 valandas. Jie beveik visi rizikuoja savo sveikata, kad galėtų studijuoti. Nieko nepadėtų ir tas, jei jie žinotų, kad mirs pirm negu ką nors įvykdys. Maitinimasis jų blogas, daugumas jų be pragyvenimo šaltinių. Tiesa, buvo ir turtingų studentų iš Szechuan, bet stojamieji egzaminai buvo taip sunkūs, kad tik geriausi pakliuvo. Šis „tautinis, centrinis universitetas", yra maždaug 30 km į šiaurę nuo Čungkingo ir yra antrasis Kinijoje. Pirmauja gi „suvienytasis universitetas" Kumming'e.

Profesorių gyvenamasis namas buvo tamsus ir drėgnas. Tai buvo žemas, ilgas pastatas, ilgu koridorium, vedančiu į profesorių miegamuosius, kurie buvo „mebliuoti" tik šiaudų čiužiniu. Mažose patalpėlėse dažnai gyveno ištisos šeimos. Buvo šalta. Virš Jangtse upės kilo ir skleidėsi miglos, buvo neįmanoma atskirti upę nuo stačių, smailių povandeninių uolų. Čia jie gyveno ir dirbo. Čia ramiai jie planavo Kinijos atnaujinimą. Čia jie viduryje žiemos mirė gyvolio apie saulę, čia laukė jie valandos, kada karas bus baigtas.

Teisių fakultete dekano kambaryje nagrinėjome ir aptarėme Bertrand Russel straipsnį, nagrinėjantį internacionalinio universiteto projektą. Pūtė vėjas, čežėjo popierinės užuolaidos, geltonai — žalsva aliejinės lempos šviesėlė blykčiojo virš stalo, kuris buvo padengtas daugeliu plono, bronzinio popierio lapais.

Tai buvo vienas tų vakarų, kada jaučiama artėjant šaltį: lauke, kitoj pusėj tamsių medžių, dangus buvo šviesus, sidabrinis mėnulis, tartum mėlynam žiede brangakmenis, kilo virš kalnų.

Nuolatinis vaizdas: matoma apylinkė per popierinius, vėjo nubloškiamus langus, sėdime kaip sąmokslininkai, mažos lempelės šviesoje ir kalama dideli planai ateičiai.

Kiniečių — mokslininkų kristalo aiškumo inteligencijai ilgi vidaus neramumų ir karo metai nepajėgė pakenkti. Prieš dešimtį metų tie laukai, kuriais mes šiandien po pietų išėjome pasivaikščioti, buvo dar purpuriniais aguonų žiedais apdengti. Prieš dvylika metų kaimai turėjo mokėti mokesčius 60 metų pirmyn savo karo ponui (okupantui), kuris buvo pasiruošęs geriau viso krašto gerbūvį paaukoti, negu išsižadėti grobio. Šie profesoriai ir studentai per savo kančias įsigijo teisę Kinijos ateitį planuoti ir vadovauti tautai.

Bertrand'o Russel planas buvo karštai diskutuojamas. Tarptautinis universitetas yra būtinas, galvojo jie. Geriausi visų tautų vyrai turėtų susirinkti, kad perspėti, mokyti, planuoti. Kur nors, lygių teisių žemėje, turėtų jie kalbėti be baimės ir, kur tik galima, skiepyti diplomatinį imunitetą.

Gamtininkas, išminčius, poetas — visi jie turėtų susirinkti pasaulio universitetuose, o tie visi universitetai turėtų tarpusavio ryšį ir pasaulio mokslo srovė visur pasklistų, išsilietų.

— Taika bus tikrai įmanoma tik tada, jei visi mokytieji tikrai kits kitą supras, — pasakė jaunas profesorius.

Vienas, dar jaunesnis profesorius įsivaizdavo pasaulį, kuriame bus išleidžiamos didelės pinigų sumos visų luomų, visų tautų užsienio kelionėms remti.

Jauni Anglijos mechanikai ir amatininkai praleistų du — tris metus šiaurvakarių Kinijoje; amerikietis miško kirtėjas turėtų išbūti kai kurį laiką šiaurės Kinijos miškuose; akmenkalys vienus metus praleistų tarp Ceilono akmenkalių dar kits — tarp jų — Pekinge praleistų savo laiką. Kelionių skaičius neįsivaizduojamai padidėtų, o žmonės visą pasaulį galėtų apžiūrinėti, kaip nuosavą daržą. Karas būtų visai neįmanomas, kadangi ketvirtis anglų tautos pasklistų visame žemės rutulyje; milijonai rusų, indų ir amerikiečių dirbtų ir džiaugtųsi toli nuo jų valstybės sienų esančiuose kraštuose.

— Ir visur būtų tiek daug įkaitų, kad karas nebūtų įmanomas, — aiškino jis, — visur viešpatautų taika, nes mūsų nacionalinių charakterių aštrumai nusišliifuotų. Mes būtume daug tolerantiškesni, kadangi įsiviešpatautų supratimas, kad žūdyti žmones tik dėl jų skirtingų kalbų, nėra malonumas, bet kad yra tikrai malonu tuos žmones susitikti, padiskutuoti, mintimis pasidalinti. Jei mes per metus užsienio kelionėms išleistume tik tiek pinigo, kiek kaštuoja trys karo laivai, per keletą metų į karą žiūrėtume kaip į anachronizmą ir juoktumės iš tų žmonių, kurie vis dar galvotų apie tankus ir povandeninius laivus.

Savas zmogus

(Feljetonas)

Gyvename svetimųjų apsupti. Kur neisi, kur nepajudėsi — vis svetimi. Išėjai į gatvę — svetimos moterys. Su raudonomis lūpomis; akys, lyg silkės. Norėtum žmogus užkalbinti, į pažinti sueiti, pasiteirauti iš kokio kontinento paeina, bet nesupranta gyvatės nė žodžio. Arba krautuvėje. Vėl svetimi. Tu prašai, sakysim, diržo kelnėms susijuosti, o pardavėjas tau suvynioja raugintą agurką. Norėtum nusikeikti, išsiplūsti, kaip kitados Lietuvoje, bet žinai—nesupranta. Traukinyje vėl. — Ilipai. Prieš akis ilga kelionė. Norėtum pasikalbėti ką nors, pavyzdžiui, apie Argentiną, pasiteirauti, po kiek ten jautiena arba sviestas, bet žinai — čia visi svetimi. Maždaug tie patys, kur kasant apkasus su lazda tau nugarą glostė.

Nuėjai į biurą, arba mus globojančią įstaigą, vėl tas pat. Vėl rodykis pirštais, arba eik per vertėją uodegą. O su tais vertėjais vargas, kaip žinote. Pareiškei, sakysim, vertėjų uodegos gale norą, kad užlopytų skylę tavo bloke, o antrame uodegos gale ėmė ir išvirto tavo noras į savanorišką užsirašymą bulvių skutimui. Norėtum aiškintis, nepasiduot, bet žinai — šauksi, nešauksi, tavo balsas vistiek eis tik per uodegą. Bloga tarp svetimų, trumpai pasakius.

Bet užtat koki gaivūs jausmai pradeda vyniotis apie mūsų praščiokišką širdį, kai į kokią nors aukštesnę kėdę atsisėda savas žmogus. Sėdi sau savas žmogus valdžioje, kojas ant stalo užsikėlęs, cigaretę rūko, su tavim gražiausiai lenkiškai, rusiškai, o, pareiškus ypatingą norą, ir lietuviškai pasikalba, patarimą duoda, nelaimei atsitikus iš bėdos ištraukia. Tikrai gražu ir miela turėti savą žmogų aukštoje kėdėje.

Tuo įsitikinome ir mes patys, tai yra visa mūsų stovykla, kai vienas iš saviškių, būtent Mikalojus Kiaukla, gryniausias Lietuvos arimų sūnus, tapo pateptas vienu iš aukštųjų mūsų gyvenimą vairuojančių pareigūnų.

— Na, dabar tai atsigausime, turėdami saviškį valdžių valdžioje. Nereikės drebinti kinkų norint išsiaiškinti kokią nors problemą arba atsitikus nelaimei. Saviškis visados patars ir pagelbės. — Džiaugėmės ir trynėme iš džiaugsmo šlaunis — sau ir savo žmonoms, ir, reikia pasakyti, neapsivylėme. Lietuvos arimų sūnus Mikalojus Kiaukla, atsisėdęs į valdžios kėdę jau iš pirmos dienos pradėjo tautiečių gelbėjimo darbą.

Pirmiausia buvo išgelbėtas tremtinys Pliauška!

— Mielas tautieti Pliauška! Neišsigąskite, jei pranešiu, kad jums su stovykla tenka maž daug atsižegnoti, — pasikvietęs nelaimingąjį tautietį Pliaušką, draugiškai įspėjo valdžios žmogus Kiaukla ir dėl aiškumo pridėjo:

— Jūsų anketa iškukavo į orą. Ieškau šen, ieškau ten, ant stalo ir po stalu ir valdiška tualetą apžiūrėjau — nėra. Reiškia iškukavo gyvatė nežinomais keliais. O be anketos, kaip žinote, tremtinys, tai lyg ir netremtinys. Kaip šuo be cedelio...

Pliauška pastyro. Susmuko beveik. Juk nejuokas, gerbiamieji, sužinoti, kad reikia nešdintis iš stovyklos, lyg šuniui be cedelio... Palikti saviškius... Narus... Buizą... Viltį į Argentiną... Ir vėl tarp svetimųjų, kurie šutino tau nugarą kuolais ar kitais

---

Jaunesnis profesorius buvo taip įsikarščiavęs ir taip persiėmęs savo vizija, kad mes nedrįsome jo pertraukti. Vietoj noro kariauti, matė jis veržimąsi prie keleivinių laivų. Lėktuvai būtų perpildyti jaunais mechanikais, studentais ir profesoriais, ir jų kelionėms nebūtų galo.

— Tas, kuris nemokėtų mažiausiai penkių kalbų, nebūtų laikomas kultyvuotu žmogumi. Mes privalome pasidaryti pasaulio piliečiais ir dėl to svetimų kalbų mokėjimas yra būtinas. Mes pastatysime paminklus Hugo ir Berlitz'ui mūsų aikštėse, mes melsimės, kad mūsų vaikai, gimdami, atsineštų svetimų kalbų mokslui gabumus.

Ne visi pritarė jaunam profesoriui. Kai kurie bijojo, kad specifinis nacionalinės kultūros charakteris internacionalinės tautų šeimos ūkoje, bus sužalotas iki nepažinimo. Kiti tai švelniai vadino utopija, dar kiti kritikavo jo planą, kadangi jokia tauta neįsileistų neriboto skaičiaus svetimšalių. Bet jaunasis profesorius aistringai ir nesuklysdamas tęsė savo išvedžiojimus, įrodinėdamas, kad tos visos kliūtys nėra neįveikiamos.

— Jūs vadinate tai svajone, bet tai yra svajonė, kuri ateity pavirs realybe. Mes žinome, kad civilizacijos nėra amžinos. Mes negalime sau leisti ilgiau karu žaisti. Mes, kad save apginti, turime būti internacionalūs. Dar nėra vėlu. Ir tada, kada mes visą žemę jau būsime apkeliavę ir radę ją gražią, nebemanysime esant ilgiau reikalinga badauti lūšnose ir generolus bei šarvuočius respektuoti, bet pirmą partą pagal mūsų įstatymus gyvensime šioje žemėje: taikoje ir draugystėje su visais žmonėmis. Tas ateis anksčiau, negu jūs laukiate. Tai ateis, kai tik tas baisusis karas pasibaigs! Išvertė A. sb.

Naujosios Europos įmagiais. Pliauška beveik pravirko, nors nuo buizos, kaip žinote, verkiasi sunkiai. Bet čia ir pasirodė, ką reiškia lietuviška širdis aukštame poste.

— Nors iškukavusios anketos ieškoti, brolau tai, ne silkes vežti iš Hamburgo, bet dėl saviškio mėginsiu aukotis. Gal kur nors ir išknisiu, įtempęs visas moralines ir fizines pastangas. — Metė vilties spindulį nelaimingajam tautiečiui. Pliauškai arimų sūnus Kiaukla ir pridėjo: — o kai dėl atpildo, tai, kaip žinote idealizmas pinigu neapmokamas. Pusę vidutinės kiaulės... Mano širdis neleidžia daugiau imti iš savo žmogaus...

Pažadėjo geraširdis arimų sūnus savo tautiečiui paramą, pažadėjo ir ištesėjo. — Surado iškukavusią anketą. Ant kėdės. Ant tos, kur pats sėdėjo. Juk pasitaiko, gerbiamieji šiais išsiblaškymo laikais, kad laikai žmogus pypkę dantyse įsikandęs ir pypkės užsimušdamas ieškai.

Tuo būdu tremtinys Pliauška buvo išgelbėtas ir, šokinėdamas iš džiaugsmo, vėl kvėpavo gaiviu stovyklos oru. Tiesa, teko truputį pavargti beieškant idealistui gelbėtojui kiaulės. Į kalėjimą bemaž nepakliuvo. Išsipirkimui prisiėjo paaukoti antrąją kiaulės pusę. Bet ką tai reiškia prieš žuvusios anketos atradimą?...

Po to buvo išgelbėtas stovyklos drausmės laužytojas Purška. Visą savaitę iš eilės laužė Purška stovyklos drausmę, lyg koki šipulį, vis po penkias minutes pramiegodamas atvykti į malkų kirtimą. Vėlavosi sau Purška lyg niekur nieko, laužė stovyklos drausmę ir net akimis nemirksėjo.

Reikalas pagaliau pasiekė valdžios žmogaus Kiauklos ausis.

— Pagal paragrafus drausmės laužytojas kuo skubiausiai turi būti išmestas iš stovyklos ir batu palydėtas ton vieton, kur kelnės sudaro dvišakumą, bet... kaip savo žmogaus pasigailėsiu, — vėl parodė savo auksinę širdį arimų sūnus Kiaukla ir pasigailėjo Purškos už tikrą menkniekį, už penkis kilogramus taukų.

Po to mūsų idealistas tautietis išgelbėjo tremtinį Žiogą. Žiogui, kaip pasirodo, grėsė praraja, dėl to, kad dokumentuose nuo motinos mergautinės padėties buvo nubyrėjęs taškas.

— Baisus dalykas dokumentas be taško. Falsifikatas maždaug... Kvepia kalėjimu... — draugiškai įspėjo išsigandusį Žiogą arimų sūnus Kiaukla, bet ir šį kartą, nors reikalas buvo ir labai komplikuotas, sutiko pasiaukoti — sukaupė arimų sūnus visas moralines ir fizines pajėgas ir vėl užsodino tašką ant motinos mergautinės pavardės, tuo būdu išgelbėdamas Žiogą nuo metimo iš stovyklos ir batu palydėjimo į kelnių dvišakumą. Ir atpildo nereikalavo beveik jokio, jei neskaityti mažos smulkmenos — naujo angliškos medžiagos kostiumo.

Išgelbėjus dar daugelį kitų stovyklos gyventojų, likusieji pasijutome saugūs ir patenkinti. Žinojome — kokia velniava beįsisuktų į mūsų dokumentus, kaip niekšingai nesulaužytume stovyklos drausmę, kokia kita nelaimė beatsitiktų — vistiek būsime išgelbėti ir apsaugoti nuo nesvetingos rankos, nes valdžioje sėdi savas žmogus, gryniausias pilkųjų Lietuvos arimų sūnus.

Tad sakykite, gerbiamieji, ar nemiela, kai visą laiką bevargstant tarp svetimųjų, vieną kartą į valdžios kėdę atsisėda savas žmogus?

Petr. Dypsas

Rašančiam patriotines eilės

Aš laikau rankose tavo knygą, lengvutę, kaip naujagimis paukštelis. Aš perskaičiau ją. Jos akys vos praviros, maža gyvybė skurdžiai plazdena, ir aš bijausi, kad užtektų vieno šiurkštaus pasaulio vėjo pūstelėjimo ir jos plunksnelės susišiauštų paskutiniam sykiui.

Kodėl ji tokia vargana? Kai imu mintimis sekti tavo kelią, man darosi nuostabu. Juk tu toks turtingas! Tu netekai namų, motinos, mylimosios, tu matei tamsoje pranykstant tėvynės krantus. Tavo kojos klimpo šiaurės sniege, tu girdėjai kaip ošia pietų jūros. Tu buvai išdidus, pažemintas, alkanas, vienišas — ar gali poetas ko nors daugiau reikalauti šioje žemėje?

Juk tada tu gyvenai. Tu aistringai glaudeisi prie gyvenimo, kaip pasakos lakštingala prie rožės dyglių. Ir būdavo akimirkų, kada tu nežinodavai, kur tu baigiesi ir kur prasideda jis. Tu gyvenai sugrubusiomis rankomis šildydamas sniegą, plėšdamas nuo antakių ledo kristalus, įsitverdamas laivo turėklų, kad tavęs nenuplautų jūros ir nakties bangos.

Mano drauge, kur dingdavo visa tai, kada tavo ranka paimdavo plunksną? Tarp tavęs ir popieriaus lapo išsirikiuodavo nepermatoma eilė žmonių, garsų, vaizdų. Prieš tave stodavo Brazdžionis, Aleksandriškis. Kirša, ir tu liedavai verdančią savo sirdies rūdą į jų formas. Aplink tave imdavo skriesti begalė ketureilių, linksniuojančių tėvynę, ir tu pasiduodavai jų ritmui. Kai tu skaitydavai savo posmus, jie būdavo taip panašūs į tuos radiofoninius dirbinius su gražiais, tvarkingais rimais ir juos palydinčia skambia muzika. Ir tu manydavai, kad tai tavo posmai.

Prisimink Byron'ą. Vienąsyk ir jis, remdamasis laivo stiebo, matė miglojant savo tėvynės krantus. Tas elegantiškas dandy dar neseniai pabaldavo iš pavydo, matydamas geriau surištą kaklajuostę, ar imantriau suklostytas raukšles. Bet tai akimirkai jis atidavė visą save. Jis aklai metėsi į tą srovę, kurioje slypi daugiau, neyu mes drįstame svajoti. „Roll on, thou deep and dark blue Ocean, roll!" Vėliau Anglijoje buvo poetėliu, kurie sutikdavo atiduoti tomus savo už tas dvi eilutes. Jie buvo tvarkingi, rimti žmogėnai. Bet jų kūryba tebestovėjo tos srovės pakrašty, ir jie, neišdrįsdami šokti gelmėn, vėliau ramindavosi bent nepasidavę žemiškoms tuštybėms. Nejaugi ir tu mėginsi tuo ramintis ir teisintis? „Meskitės į mėną aklai, noriai ir su begaliniu pasitikėjimu. Tada jumyse gims paveikslas, kuris taps jūsų pagrindu," — kalbėjo Rilke. Ar tu meteisi, mano drauge?

Pilki debesys slenka tavo knygos puslapiais gelmės pakrašty. Paveiktas kai kurių rašeivų, tu bejausmis ir nuobodus praeini pro kitų grožį. Užsimerkęs tu dejuoji, kad jose viskas pilka ir nežavi akies, pridedi pora tėvynės vaizdelių, ir štai — eilėraštis. Nesunku, jaudina, patriotiška. Atrodo, kad šimtmečiai praėjo nuo tos dienos, kai Maironis su tokiu pietizmu „Keturiu Kantonų ežere" aprašė svetimą gamtą, kad po to dar su didesne meile pasuktų ten, „kur Dubysa mėlyna juosta banguoja platį!..." Ir tavoji tėvynė dar skaidriau nušvistu, jei tu, aprašęs svetimų gamtos stebuklų grožį, dainuosi, jog ji vis dėlto gražesnė.

Pagaliau, didžiausioji poetinė priemonė — tyla. Atrodo, kad pareiga ir meilė verčia tave dažnai minėti tėvynės vardą, dainuot, kalbėt apie ją. Bet juk mes daug tekalbame apie tai, ką mes prabėgomis temylime. Tevynės meilė, kiek daug tylos ji reikalauja. Ar tu nejauti, kokia ji tyli — ta mūsų tėvynė. Todėl dabar taip aiškiai girdi jos širdį plakant. Mylėk ją tyliai. Kalbėk, dainuok, kad ir apie ką kitą, kitur tebus tavieji žodžiai. Tavo kūryba turės Rūpintojėlio kontūrus. Tai bus tikrasis Rūpintojėlis, o ne tas, kuris rimuojasi su pamėlęs, tėviškėlės, gėlą ir tt. Nemėgink fotografuoti lietuviškojo vakaro. Jis yra tavyje, neišvengiamas, neišplėšiamas, ir be tavęs jis būtų nepilnas. Jo vėsa gaubs visas tavo eiles.

Pirmąsyk atvertęs tavąją knygą, aš ieškojau tavo alsavimo, tavo juoko ir ašarų. Mudu gi taip seniai matėmės. Aš radau tik keliasdešimt lapų popieriaus. Mano drauge, jeigu tu būtumei buvęs drąsus ir ištikimas savo jaunystei ir sau, tavo rinkiny slypėtų gal vienas eilėraštis, viena eilutė, vienas žodis, kuris būtų įprasminęs visą rinkinį ir padaręs jį poezijos kūriniu. Vienas žodis...

Ir, begalvojant apie visa tai, aš pastebėjau, kad paukštelis mano rankose jau miręs ir šaltas.

A. Landsbergis

Vieneri metai „Skautu Aidui"

Siemet sausio 15 sukako vieneri metai, kai ištremtyje pasirodė „Sakutų Aidas". Jis per tuos metus išvarė pozityvų jaunimo auklėjimo ir skautų spaudos kultūros barą.

Kokios sunkios „Skautų Aido" spaudos sąlygos, gali pailiustruoti šis vaizdas: „jis spausdinamas šiokiu būdu: surenkamas tekstas nelietuvišku šriftu, ant antspaudo. Braižytojas užrašo tušu lietuviškų raidžių ženklus, dusyk skaitoma korektūra, sulaužoma į puslapius, vėliau fotografuojama, (daroma cinko klišės visiems puslapiams) ir tik tada spausdinama". Kokia spaudos Golgota!

Ir nežiūrint šių sunkių sąlygų, pasiaukojusio redaktoriaus A. Krauso ir jo artimųjų bendradarbių „Skautų Aidas" yra redaguojamas ir organizuojamas turiningai, esmingai. Jis žino savo tikslą — ugdyti skautybę, žmoniškumą, lietuviškumą, meilę jaunose širdyse ir eina į šį tikslą tiesiu keliu, tvirtu žingsniu.

Vyr. Skaut. Vyt. Gruodžiaus str. „Pirmieji žingsniai tremtyje" 8 nr. teisingai pabrėžia, kad „skautybė nėra mados nei išskaičiavimo dalykas. Skautybė nėra partinės, srovinės ar pasaulėžvalginės propagandos įrankis. Pati skautybė yra pasaulėžvalga. Ji be pretenzijos eina į tobulybę, ji ne tik toleruoja, bet ir gerbia kiekvieną kitą jaunuomenės sambūrį, kad ir kitų siekių ir kitų formų jis būtų, nes ir ten yra pozityvių pastangų ir gražių siekių."

Ši skautų tolerancijos kelią dar labiau sustiprina paskutiniu metu Dr. Vydūnas savo tauria asmenybe ir savo humaniška dvasia. Jis str. „Vienas žymus skautų uždavinys" be kitko rašo: „Lietuvių tautoje yra tūlų draugijų kaip ir visokių žmonių ir atitinkant jaunimo draugijų. Visos ir apsireiškia savaip. Tik pastebėti, kad kartais aiškėja ir neapykanta vienų kitiems. Yra net atsitikimų, kad viena draugija šmeižia kitąją, jai prikišdama visokias negerybes. Kas seniau būdavo pastebėta kaip koks labai negirtinas lietuvių nelabumas, tai patiriama ir iš viešos kitos draugijos. Prikiša kitąjai negerus dalykus.

Kad kūrybos vyksmas siekia kiekvienoje tautoje vieningumo ir toliau tarp visų tautų, kada kiekvienas tautietis ir kiekviena ypač jaunimo draugija turėtų dėti visas pastangas tam pasiekti, o neveikti prieš tai. Juk tada veiktų prieš Kūrėjo valią. O kaip toli tada tuo nuo Aukščiausiojo kūrybos siekimo, būtent nuo žmonijos vieningumo! Jis visai būtų neįmanytinas. Antraip pasielgus, būtų tiesiog pasišventimas. Ir kiekviena tauta nusimanytų palaiminama, bet ir pastebėtų, kaip aušta visai žmonijai laimės rytas. Ypačiai ištremtyje gyvenant tai būtų labai reikšminga. Jie, kurie gyvena tokiuose varguose, turėtų kuo nuoširdžiau pasistengt gyvent meilėje. Tada ir nuslinktų vargas."

Ši meilės, žmoniškumo, taurumo dvasia dvelkia iš kiekvieno „Skautų Aido" puslapio, nes apie laikraštį spiečiasi Vydūniškos dvasios žmonės.

Metinių proga linkime „Skautų Aidui" ir toliau vesti mūsų jaunimą tinkamu tautiniu ir moraliniu keliu į Nepriklausomos Lietuvos ateitį.

„Skautų Aidas" šiuo metu išeina: (21a) Greven (b. Muenster) Ems-str. 7. Iki 1947 m. išėjo 13 numerių. St. Vk.

Fab. Neveravičiaus nauji kūriniai

Rašytojas Fabijonas Neveravičius, abiejų pirmųjų okupacijų metais Lietuvoje pasiryžęs savo kūrybos visiškai nespausdinti, vis dėlto ir tuomet nenustojo rašęs. Tada jis parašė tris dideles apysakas. Traukdamasis į ištrėmimą, rankraščius paliko Lietuvoje. Vokietijoje gyvendamas visas jas atkūrė iš naujo. Viena tų apysakų, „Priešai", vaizduoja knygnešių darbus, kitos dvi — „Lizdai ant smėlio" ir „Dienovidžio sutemos" yra visuomeniškai psichologinio pobūdžio. Kaip rašytojas numato, šios trys apysakos sudarys stambų rinkinį, ir tas rinkinys, galima sakyti, paruoštas spaudai ir laukia išleidžiamas. Rinkinys pavadintas vienos apysakos vardu — „Dienovidžio sutemos".

Ištrėmimo dienos karčios ir sunkios darbui, todėl nevisada pritenka kantrybės sėsti ir dirbti. F. Neveravičius pasakoja būdingą pavyzdį, pavaizduojantį buvusiųjų ir esamųjų sąlygų skirtumą. „Lizdus ant smėlio" Lietuvoje, savo įpratimu dirbdamas dieną ir naktį, jis parašė per tris savaites, o Vokietijoje karo metu teko su pertraukomis dirbti 9 mėnesius.

Baigėsi karas, bet nė dabar nėra tinkamų sąlygų kūrybiniam darbui. Čia reikia gintis nuo šalčio, čia nuo triūkšmo, čia dairytis, kad būtų kasdieninės duonos. Nuo pat kapituliacijos, be to, F. Neveravičiui su maža pertrauka tenka vadovauti savo apylinkės lietuviams. Gražiausios ir produktingiausios valandos praeina besirūpinant bendruomenės kasdieniniais kultūriniais, ekonominiais ir so cialiniais reikalais, rašytojo tiesioginiam dar bui tai tikras nuostolis, bet — šiandien bend ruomenė nori savo priekyje turėti gabiausius, doriausius ir rūpestingiausius žmones, ir rašytojas priverstas dažniau palikti savo plunksną stalčiuje.

Vis dėlto ir kūrybinis darbas nestovi vietoje. Be spaudai paruoštojo apysakų „Dienovidžio sutemos" rinkinio, iš smulkesnių F. Neveravičiaus parašytų ir rašomųjų novelių susidarytų antras rinkinys, kuris pamažu taip pat ruošiamas spaudai.

Rašytojas turi užsimojęs ir suplanavęs didesnės apimties dalyką iš šio karo metų (1939—1945m.). Siame veikale žmoniškai, tautiškai ir politiškai reikštųsi atskiri žmonės karo nelamių fone, bet darbui reikalinga šiek tiek šaltinių, kurie šiandien sunkiai prieinami, o taip pat abejotina, ar taip parašytam kūriniui, kaip yra užsimojęs rašytojas, susirastų leidėjas, žodžiu, ar iš viso šiandieninės kliūtys leistų šiam kūriniui pasiekti skaitytoją. Nebent leidėjas susirastų už jūryje (Amerikoje).

Įvairių rūpesčių, darbų ir reikalų išvargintas rašytojas šypsosi, juokaudamas, kad žmona, nepaisant jokių sąlygų, lyg gerasis angelas, vis gundanti dažniau palikti kitus darbus ir išimti iš stalčiaus plunksną. Ši pageidavimą ir mes čia nuoširdžiai ir viešai reiškiame, turėdami galvoje gerų knygų išsiilgusį skaitytoją ir lietuviškąją kultūrą. Tikimės taip pat, kad mūsiškiai leidėjai susirūpins greičiau pateikti skaitytojui rašytojo jau sukurtus dalykus.

K. Barėnas

MINTIS

Ar stengiesi tuo pačiu vyru būti darbu ir jėga, kokiuo esi troškimuose? Sekspyras

Gyvenimo sunkumai mus moko braginti gyvenimo vertybes. Goethe

Pabaltijiečių pareiškimas dėl Unrros skryningo

Ryšium su Unrros pasiruošimu naujam skryningui, Kempteno pabaltijiečių tautybių vadovybės įteikė Pripažinimo įstaigos Muenchene vedėjai Dr. Pick raštą, kuris ištisai pateikiamas. Laukdamos atsakymo, pabaltijiečių bendruomenės atsisako eiti į skryningą. Red.

Ponia Dr. Pick, 1947 m. sausio 15 d. pasikalbėjime apie „dokumentacijos" akciją Kemptene pažadėjote mums duoti paaiškinimų į ją liečiančius klausimus bei neaiškumus, tad šį raštą siunčiame tamstai.

Mūsų žmonės, apie 1.500 asmenų, susipažinę su anketos turiniu, paprašė mus išaiškinti žemiau minimus klausimus, nes tik po to jie tegalės apsispręsti, ką daryti. Mes perduodame klausimus:

I. Bendrieji klausimai:

1. Ar ši akcija suderinama su aukštu demokratijos idealu, humaniškumo principais, su tarptautine teise ir teisingumu, dėl kurių prieš nacių tiraniją pagulėdė galvas milijonai sąjungininkų karių ir dešimtys tūkstančių mūsų pogrindžio partizanų? Mums išgyvenus neapsakomus karo baisumus, persekiojimus, aukas ir kančias, Unrros administracija, vykdydama šią akciją, ar traktuoja mus bent lygiai humaniškai, kaip mūsų buvusiuosius prispaudėjus ir mūsų žmoniškųjų teisių plėšikus, baustinuosius nacius? Mat:

2. Priešingai pirmykščiam paaiškinimui, anketoje viskas koncentruojasi apie pripažinimo sprendimą, iš esmės joje visas turinys yra tas pats, kaip kariuomenės tikrinimo anketoje, tik išplėstas iki kraštutinumo, tad iš to pasidaro 3 tikrinimo akcija.

3. Jei taip, tai kodėl didieji naciai teturi stoti prieš savo tikrinimo įstaigas „Spruchkammer", tiktai vieną kartą, o DP, kurie buvo jų persekiojami, nors jau du kartus patikrinti ir jų tinkamumo status pripažintas JAV armijos tikrinimo įstaigų, turi būti kvočiami Unrros trečią kartą dėl tinkamumo statuso? Dar daugiau, kodėl Unrra nepripažįsta galiojant JAV kariuomenės tinkamo sprendimo?

4. Koks yra Unrros pripažinimo įstaigos tikslas ir naujas svarbus kriterijas, kuris skiriasi nuo JAV armijos, kad pateisintų tą savo akcija baisų nervų įtempimą, kuris tenka pakelti visiems DP, įskaitant ligonius, žindyves ir moteris, kurių daugelio nervų sistema yra visiškai išsieikvojusi su jų ankstyvesniais išgyvenimais?

5. Jei tai būtų daroma mūsų emigracijai palengvinti, kaip mums sakyta, tai kodėl nėra emigracija liečiamų klausimų, kaip antai: ar asmuo sutinka emigruoti, kurį kraštą nori pasirinkti, kurias kalbas moka ir tt., bet su emigracija nieko bendro neturį klausimai yra ištęsti lig begalybės ir detalizuoti? Tačiau kiekvienas žino, kad emigrantus įsileidžią kraštai patys daro tinkamumo sprendimus, ir jų kriterijai skiriasi begaliniškai.

6. Jei tie duomenys, kaip mums sakyta, reikalingi mūsų labui, pagalbą tiekiant, tai kodėl ši akcija yra glaudžiausiai siejama su pripažinimo sprendimu? Be to, ne tik šių duomenų, o dar daug ko anketoje teiraujamasi ligi kraštutinių smulkmenų. Savo žinioje Unrra turi jau armijos tikrinimo anketas, DP Cards, Temporary Registration Forms, Unrra Employment Office formularies. Kartu mes norime įsakmiai pabrėžti, kad nepriešTaraujame duomenų rinkimui, kurie reikalingi mūsų būsimojo įkurdinimo programai.

II. Specialūs klausimai:

1. Jei šios akcijos tikslas, kaip mums atkartotinai pareikšta, yra noras mums padėti, tai, beveik visiems lig vieno DP esant kategoriškai priešingiems jai dabartine jos forma, tegalima tik viena loginga išvada, kad turėtų būti pakeista tikra faktų registracija, o vykdant ją dabartine forma, palikti laisvam pasirinkimui. Ar būtų galima kuri iš šių versijų?

2. Jei Unrros pripažinimo įstaiga negalėtų priimti nė vienos iš minėtų versijų, bet laikytųsi priverstinio reikalavimo, kad visi DP turi atvykti pas kvotėjus, tai būtų demokratiška, tauru (fair) ir teisinga žinoti padarinius tiems, kurie apsispręs JAV armijos pripažinimo sprendimus laikyti galutiniais ir dėl savo sutrikusių nervų ar silpnos sveikatos negalės bestoti į dar vieną pripažinimo kvotą, kuri trunka keletą valandų? Kita vertus, ne mažiau svarbu žinoti, kas atsitiks tiems, kurių pripažinimas buvo atliktas JAV armijos, o Unrros pareigūnai ras netinkamus? Prašom painformuoti mus šiais klausimais, kurie yra nepaprastos svarbos mūsų žmonėms.

3. Keli komisijos kvietimo paklausę asmenys apklausinėjami patyrė, kad kvotėjai vykdo tam tikras instrukcijas ir nesutinka į anketas rašyti visko, ką atitinkamas kvočiamas asmuo atsako į klausimus. Instrukcijų laikydamiesi kvotėjai kai kuriuos atsakymus pakeičia iš esmės. Dėl to pirašytosios anketos visiškai netenka savo reikšmės kaip tikrų faktų registracija ir pasidaro fantastiniai formuliariai, iš kurių niekas negali pasakyti, iki kurio laipsnio kvotėjas surašė savo subjektyvius įsitikinimus ar spėliojimus. Jei tat nebus pakeista ir nebus užrašomi atitinkamų asmenų tikri atsakymai, žmonės sako, kad tai yra jų atsakymų falsifikavimas, kad tai panašu į nedemokratingus totalinius metodus, ir todėl jie visiškai negali klausyti to kvietimo. Prašom pranešti mums, kodėl šitaip padaryta ir ar bus atitaisyta pagal demokratinius teisybės principus ir ar kvočiamo asmens atsakymai bus sąžiningai užrašomi, ar tai būtų atliekama privačiai ar teismo? Jei būtų įtarimo dėl neteisingų atsakymų, yra demokratiškas kelias ištardyti ir nubausti teisme.

4. Kodėl priešingai tarptautinei teisei ir JAV teisėtiems principams ir nusistatymui (okupacija nėra jų pripažinta) kvotėjai, vykdydami savo instrukcijas, nerašo pabaltijiečių korektingų atsakymų dėl jų asmeninės legalios dabartinės pilietybės, būtent: „demokratinių Lietuvos, Latvijos ar Estijos respublikų piliečiai"? Tai yra vienintelis legaliai korektingas atsakymas ir likiminės bei didžiausios reikšmės kiekvienam Pabaltijo piliečiui. Kodėl šitaip padaryta ir ar bus atitaisyta?

5. Kodėl išvietinimo, darbo ir gyvenimo (buveinės) istorija yra traktuojama ligi smulkmeniškumo perdėtais mažmožiais (170 klausimų ir postraipsnių), nors JAV armijos tikrinimo įstaigos dėl tų klausimų yra padariusios savo sprendimus? Ar tai nėra atviras nepasitikėjimas kruopščiu ir ilgu amerikiečių armijos karininkų darbu? Kita vertus, kiek mums žinoma, jis neilgai bebus reikšmingas, nes IRO statutas į būsimąją šalpą įskiria ir pabėgėlius laisvu noru, t. y. politinius emigrantus. Tad kodėl kankinti likimo žiauriai paliestus žmones tokiu skrupulingumu, kai tą klausimą jau išaiškino JAV armijos karininkai ir kai jis nebeturi patvarios reikšmės?

6. Dėl dokumentų žmonės nori patirti, kiek toli eis Unrros pripažinimo įstaiga, kad per ryšio karininkus iš jų atitinkamų kraštų parūpintų naujus dokumentus tiems asmenims, kuriems jie yra dingę? Atsimindami savo liūdnus patyrimus iš seniau, jie prašo nuolankiausiai dėl dokumentų daryti žygių tik jiems patiems sutinkant.

7. Žmonės negali suprasti, kodėl VII — persekiojimų įrodymų — skyriuje „rasės" žodis suprantamas siauresne prasme, nekaip nacių buvo naudojamas, ir jiems neleidžiama atsakyti teigiamai, nors Hitleris ir jo pasekėjai ne tik teoriškai (žiūr. Hitlerio knygą „Mein Kampf", 742 psl.) bet ir praktiškai (žiūr., pvz., „Das Schwarze Corps" Nr. 34, 1942 m. ir oficialius dokumentų leidimus bei Amerikos valstybininkų ir Pabaltijo valstybių atstovybų paliudytas informacijas) atkakliai vykdė visų Pabaltijo ir kitų rytų tautų eksterminacijos politiką, užmušdami dešimtis tūkstančių geriausių mūsų patriotų, kitas dešimtis tūkstančių sunaikindami po visą Vokietiją pavojingiausiose karo įmonėse kaip darbo vergus, mėtydami mūsų ūkininkus iš ūkių ir pastaruosius atiduodami naciams. Pabaltijo „Normal — Verbraucher" maisto produktų gaudavo maždaug tiek pat, kaip dirbą žydai. Skirtumas tarp žydų ir „Ostvoelker" (įskaitant ir pabaltijiečius) buvo tas, kad žydus jie naikino tuojau, o kitas tautas per ilgesnį laikotarpį, tačiau, kaip Hitleris rašo savo knygoje, visos tos tautos turėjo būti išnaikintos, kad nacių vokiečiai turėtų erdvės savo gausėjantiems milijonams. Jei Hitlerio didieji vyrai buvo nubausti mirtimi už tuos darbelius, kodėl nuo jų kentėjusiems neleidžiama nurodyti, prie kurios grupės tautų jie priklausė? Armijos tikrinimo įstaigos leisdavo prisiekus tat įrašyti anketose ir nurodyti pateisinamuosius faktus. Kodėl toks priešTaravimas JAV armijos pažiūrai tuo pačiu reikalu?

Kol visa ši rimtų klausimų eilė nebus išaiškinta, mūsų žmonės taria esant neįmanoma vėl stoti į jų pripažinimo tikrinimą.

Ponia Dr. Pick, mes tikime, kad tamsta suprasi mūsų žmonių visų rimčiausiai ir išmintingai pagristą pageidavimą būti traktuojamiems pagal aukštus demokratiškus taurumo (fairness), teisingumo ir humaniškumo principus, kurie buvo iškilmingai pažadėti visoms išvaduotoms tautoms. Mes laikomės jų nesvyruodami ir maloniai prašome išaiškinti dalyką bei padaryti iš tamstos pusės visa imanoma, kad jos būtų pakeistas realia realių faktų dokumentacija, kuriai niekas neprieštaraus, bet ją sutiks su dėkingumu, kaip pagalbą geresniam mūsų likimo patvarkymui ateityje.

Tautybių atstovų parašai.

Kada baigsis II-sis DP skryningas?

1946 mt. Lapkričio m. 6 d. Muenchene ivykusiame DP repatrijacijos pasitarime, kuriame dalyvavo aukštieji UNRRAos pareigūnai ir globos karininkai, buvo primti sekanti nutarimai:

1) Atrankos ir dokumentacijos sudarymas

Kadangi UNRRA savo darbą baigianti, todėl, iki jos veiklos pabaigos, daugiausia dėmesio turį būti atkreipta į atranką tam, kad nepageidaujami asmenys galėtų būti pašalinti tuo momentu, kai UNRRA perduos naujai įstaigai, kuri vykdys toliau UNRRAos pareigas ir globos tik tuos asmenis, kurie sudarys pastovų DP kontingentą. Dėl vadinamų „pastoviųjų" asmenų, esą, galimi tik sekantys sprendimai: repatrijacila, 2. įkurdinimas naujoj vietoje ir 3. asimiliacija.

Šita UNRRAos nustatytoji atranka papildysianti jau kariuomenės atliktąjį peršviet imą (screningą).

Kol bus paruošta galutine instrukcija, kaip tiksliai pravesti naująjį peršvietimą (ši instrukcija bus visai slapta), jau dabar UNRRAos pareigūnai privalo pasiruošti: informavimas tarnautojų (ypatingų globos tarnautojų), b) sutvarkymas stovyklų dokumentų (DP, aprangos, darbo kartotekos ir pn.). d) Paruošti patalpas asmeniniam apklausinėjimui (maždaug 4 klausinėtojai — tardytojai 1000 gyventojų, stenografas ir kt.), e) Pradėti bylų sudarymą sudedant visus dokumentus ir svarbias žinias į asmenines bylas.

Šios žinios tarnausiančios tik DP naudai, todėl visi DP apie tai turį būti kuo plačiausiai painformuoti per stovyklų laikraščius, skelbimų lentas ir t. t. Ši asmeninė dokumentacija būsianti reikalinga naujajai IGC arba IRO organizacijoms ryšium su emigracija įkurdinimui naujoje vietoje.

Asmeninės bylos susidarysiančios iš sekančių dokumentų:

1) gyvenimo statistika-vedybos, gimimas, mirtis,

2) asmeniniai dokumentai-sveikatos stovis, tarnyba ir tt. Sąrašas pateiktų asmeninių dokumentų, ir išvardinimas visų pamestų dokumentų, paaiškinant aplinkybes, dėl kurių jie žuvo,

3) Juridiniai dokumentai-pretenzijos dėl nuosavybes teisių į kokį nors turtą, pretenzijos į neišmokėtą atlyginimą, teisiniai reikalavimai bei pretenzijos visų kitų rūšių.

4) Juridinės padėties dokumentai-pasai, ankietos, sąrašą kraštų, kuriuose DP yra gyvenęs prieš atvykdamas Vokietijon. Karo istorija. Dokumentai apie persikėlimus iš vienos vietos į kitą, kaipo DP.

Esą, nors dokumentacija yra visai savistovus veiksnys, atranka ir dokumentacija turi būti tampriai sugretinama su jau turima, kadangi, esą, jaučiama, kad dokumentacija tarnausianti dvigubam tikslui: išryškinimui nepageidaujamų asmenų ir tuo pačiu laiku, sudarysianti apsaugą tikriesiems (bonae fide DP) DP.

Šitas darbas turėsiąs būti atliktas pačių DP, kurie turį būti tam darbui atitinkamai paruošti. — Tie asmenys, kurie bus paskirti šiai programai atlikti, turi būti ypatingai rūpestingai parinkti, žiūrint jų objektyvumo, išauklėjimo ir tinkamumo visais kitais atžvilgiais. Jiems turį būti suteiktas DP status ir jie turį būti pripažinti UNRRAos tarnautojais. Antros klasės UNRRAos tarnautojai turėtų dalyvauti UNRRAos susirinkimuose. DP — klausinėtojai — tardytojai, turėtų būti iš anksto peršviesti ir CIC patvirtinti.

Atrankos ir repatrijacijos karininkas (UNRRAos) yra atsakingas už šios programos vykdymą, jis turės sudaryti kadrą paruoštų bendradarbių ir atsakingai prižiūrėti programos įvykdymą.

Vienos stovyklos „tardytojais", gali būti keičiamasi su kitos stovyklos „tardytojais" (klausinėtojais).

Šis peršvietimas buvo siūlomas pradėti gruodžio m. 1 d. ir baigti laike 4 mėnesių.

Asmenims, kurie bus pripažinti netinkamais DP teisei, tiems turės būti leista laike 72 valandų pateikti apeliacija. Apeliacijai tikrinti komisiją sudarys nemažiau, kaip 3 UNRRAos tarnautojai, kurie atvyks į reikiamą stovyklą.

Šiaurys

Atvyko iš Berlyno lietuviai

Šiuo metu iš Berlyno atvyko kelios šeimos lietuvių ir keliolika viengungių į amerikiečių zoną. Jie buvo Berlyne amerikiečių zonoje. Jie pasakoja, globą ten turėjo gerą. Maistas tik paskutiniu metu tepablogėjęs. Iš Berlyno visi svetimšaliai stengiasi išsikelti. Tačiau tuo tarpu teleidžiama išskelti tik tiems, kurie yra amerikiečių globoj ir turi giminių amerikiečių zonoje. Jų manymu, Berlyne svetimšaliams nesaugu. Į jų pačių stovyklą kartą buvo įsibrovę rusai su tankais. Tuojau atvykę taip pat ginkluoti amerikiečiai. Rusai pasiaiškino, kad atvykę išsikasti savo karių lavonų, kurie palaidoti stovyklos kieme. Incidentų pasitaiko ir daugiau.

Atnaujintos paskaitos

Nuertingen. Iniciatorių būrelio pastangomis kolonijoje vėl pradėtos viešosios paskaitos. Pirmąsias dvi politinio pobūdžio paskaitas (Nusiginklavimo problema ir JAV užsienių politika) skaitė doc. G. Galvanauskas; vėliau su įdomumu išklausyta sudėtinė paskaita tema „Kanada geografiniu ir kolonizaciniu atžvilgiais", Šią sudėtinę paskaitą skaitė J. Andrius ir doc. G. Galvanauskas. Tokios viešosios paskaitos kolonijoje nusistatyta ruošti kiekvieną savaitę. (ž)

„Sietynas" šviečia

Kirchheim-Teck. Lietuvių Meno Kolektyvas „Sietynas" po ilgesnės pertraukos paruošė naują repertuarą, jį papildydamas žinomų solistų pasirodymais ir pradėjo gastroles, pirmoje eilėje po aplinkines lietuvių kolonijas. Pereitos savaitės laikotarpyje buvo aplankyta Weilheimo, Nuertingeno, Oberlenningeno ir kitos kolonijos, kur koncertai klausytojų buvo mielai sutikti. „Sietyno" programoje dalyvauja Kauno Didž. Teatro baleto solistė Z. Smolskaitė, Kauno Didž. Teatro operos solistas K. Orantas, Innsbrucko operos solistas P. Račenis, Vilniaus Dramos Teatro aktorius ir rež. A. Skema, „Sietyno" kvartetas, vyrų ir mišrus chorai ir Kauno Didž. Teatro koncertmeisteris St. Kalvaitis. „Sietyno" kolektyvui vadovauja ir chorams diriguoja Alg. Kačanauskas. (s)

Kas yra „be pilietybės"?

„Asmuo be pilietybės", kai kalbama apie rusų kilmės asmenis, reikia laikyti tik tuos, kurie buvo įsigiję Tautų Sąjungos globą, nesinaudojo SSSR globa prieš antro pasaulinio karo pradžią, nebuvo įsigiję kitos pilietybės, arba jei ir buvo įsigiję kitą pilietybę, bet buvo gavę Tautų Sąjungos globą, jos neteko, todėl toke asmenys yra tinkami būti Unrros globojami.

Daugumas rusų kilmės asmenų be pilietybės, pabėgėliai iš Paryžiaus po pirmojo pasaulinio karo, anksčiau gyvenę Čekoslovakijoj, Balkanų kraštuose ir Prancūzijoj, tokie asmens nėra sovietų piliečiai. K.

SKELBIMAS

LIETUVIŲ AUKSTESNIOJOJE TECHNIKOS MOKYKLOJE AUGSBURGE

egzaminai į 2 - jį kursą pradedami š. m. sausio 25. d. ir baigami š. m. vasario 1 d.

Mokslas antrame kurse visuose skyriuose pradedamas š. m. vasario 3 d. 8 val. ryto A. Technikos Mokyklos patalpose — Hochfelde.

Į antrąjį kursą priimami baigusieji pirmąjį A. Technikos mokyklos kursą ir asmenys, baigę 8 gimnazijos klases, arba tolygias mokyklas, jei jie mokslo metų bėgyje išlaikys papildomus egzaminus iš technikinės braižybos, braižomosios geometrijos ir elektrotechnikos pagrindų.

Į pirmąjį kursą priimami asmenys, baigę 4 gimnazijos klases, amatų arba tolygias mokyklas. Mokslas pirmame kurse numatomas pradėti š. m. vasario 8 d.

Prašymai įstoti į mokyklą priimami kasdien Hochfelde 9 blokas, 32 įėjimas, 29 kambarys, iki vasario 1d. imtinai.

Mokykloje veikia šie skyriai: elektrotechnikos, mechanikos ir statybos.

Hochfeldas, 16.1.1947.

Mokyklos Direktorius.